

European Union
European Regional
Development Fund

Raport nr 5
Analiza monitorowania i kierowania polityką
finansowania innowacji w ramach EFRR
ze szczególnym uwzględnieniem sektora
chemicznego i biogospodarki

Sierpień 2018

Spis treści

Wykaz skrótów	3
1. Wprowadzenie	5
2. Opis systemu monitorowania i ewaluacji	6
3. Cele procesu monitoringu i ewaluacji wraz ze wstępną oceną.....	11
4. Opis procesu sterowania finansowaniem innowacji.....	17
5. Wnioski i rekomendacje	21
5.1. Mocne i słabe strony system monitorowania	21
5.2. Możliwości ulepszenia systemu monitorowania i ewaluacji.....	22
5.3. Oczekiwania w zakresie międzyregionalnego uczenia się.....	24
6. Bibliografia.....	26
7. Spis tabel	27

Wykaz skrótów

B+R / B+R+I	Badania i Rozwój, Badania, Rozwój i Innowacje
CT	Cel tematyczny
ECRN	<i>European Chemistry Regions Network</i>
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EPC	<i>European Professional Card</i>
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IP RPO WM 2014-2020	Instytucja Pośrednicząca Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
IZ RIS	Instytucja Zarządzająca Regionalną Strategią Innowacji dla Mazowsza
IZ RPO WM 2014-2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
KJE	Krajowa Jednostka Ewaluacyjna
KSI SIMIK	Krajowy System Informatyczny: System Informatyczny Monitoringu i Kontroli (na lata 2007-2013)
LSI MEWA	Lokalny System Informatyczny „Mazowiecki Elektroniczny Wniosek Aplikacyjny”
MRI	Mazowiecka Rada Innowacyjności
MSODI	Modelowanie Systemu Ofert Dla Innowacji Mazowiecka Sieć Ośrodków Doradczo-Informacyjnych w zakresie innowacji
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
NUTS	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (fr. <i>Nomenclature des unités territoriales statistiques</i> , ang. <i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>)
OP	Oś Priorytetowa
PI	Priorytet Inwestycyjny
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, realizowany w perspektywie finansowej 2007-2013
RIS	<i>Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku. System wspierania innowacyjności oraz inteligentna specjalizacja regionu</i> , załącznik do uchwały nr 23/15 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 16 marca 2015 r.

rozporządzenie ogólne	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. <i>ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006</i> (Dz. Urz. UE L 347/320, 20.12.2013)
RPO WM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
S3Chem	Projekt „Smart Chemistry Specialisation Strategy” (S3Chem), finansowany z Programu Interreg Europa
SL2014	Centralny System Informatyczny SL2014 (na lata 2014-2020)
SMERIS	System Monitorowania i Ewaluacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Mazowieckiego
SRWM	<i>Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze</i> , załącznik do uchwały nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r.
SWR	System Wdrażania Rekomendacji
UE	Unia Europejska
ustawa wdrożeniowa	Ustawa z dnia 11.07.2014 r. <i>o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020</i> (t. j. Dz. U. 2017 r., poz. 2433)
ZWM	Zarząd Województwa Mazowieckiego

1. Wprowadzenie

Niniejszy raport przygotowany został w ramach realizacji projektu „Smart Chemistry Specialisation Strategy” (S3Chem), finansowanego z Programu Interreg Europa. Opracowanie dotyczy analizy monitorowania i kierowania polityką finansowania innowacji w ramach EFRR ze szczególnym uwzględnieniem sektora chemicznego i biogospodarki.

Raport odpowiada na następujące pytania badawcze:

- Jakie systemy monitorowania i ewaluacji procesu finansowania innowacji obowiązują w regionie?
- Jakie podmioty zaangażowano w proces monitorowania i ewaluacji? W jaki sposób realizowane jest zaangażowanie w ten proces podmiotów społecznych i gospodarczych?
- Jakie są metody pomiaru wpływu finansowania innowacji?
- Jakie są średniookresowe wyniki procesu finansowania innowacji?
- Jakie instrumenty stosowane są do monitorowania realizacji procesu finansowania innowacji?
- Jakie są mocne, a jakie słabe strony systemu monitoringu?
- W jaki sposób zorganizowany jest proces finansowania innowacji?
- Jakie są rekomendacje w celu ulepszenia monitoringu?

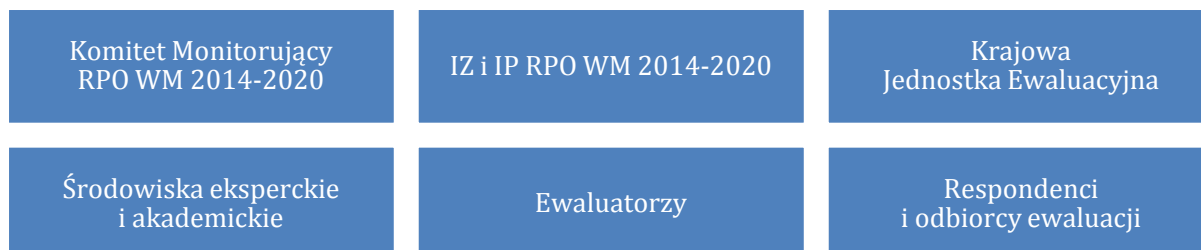
W celu odpowiedzi na powyższe pytania badawcze przyjęto strukturę treści obejmującą rozdziały prezentujące kolejno: opis systemu monitorowania finansowania innowacji na Mazowszu, zakładane cele i rezultaty działań związanych z finansowaniem innowacji oraz opis sterowania tym procesem.

W raporcie wskazano, w jaki sposób gromadzone są dane wykorzystywane do realizowania procesu monitorowania i ewaluacji procesu finansowania innowacji w województwie mazowieckim, zawarto również informacje nt. metod komunikowania interesariuszom wyników prowadzonych ewaluacji przez instytucje odpowiedzialne za wdrażanie procesu finansowania innowacji. Następnie dokonano analizy stopnia realizacji postawionych celów i wskaźników w ramach tego procesu w regionie. Z uwagi na fakt, że RPO WM 2014-2020 stanowi główne źródło finansowania innowacji na Mazowszu, znaczna część opisu dotyczącego realizacji celów i wskaźników w tym zakresie dotyczy właśnie tego Programu. Kolejna część zawiera etapy procesu finansowania innowacji w regionie. W tej części dokonano opisu struktur zaangażowanych w proces finansowania innowacji na każdym etapie, począwszy od sporządzenia dokumentacji strategicznej, skończywszy na procesie ewaluacji i wdrażania rekomendacji. Ostatnia część raportu, stanowi zwięźczenie dokumentu i dotyczy mocnych oraz słabych stron w zakresie finansowania innowacji. Zawiera także rekomendacje w zakresie ulepszenia procesu wdrażania innowacji w regionie oraz oczekiwania wobec procesu uczenia się międzyregionalnego. Nadmienić trzeba, że w sporządzeniu raportu niebagatelna rolę odgrywały badania przeprowadzone z osobami zaangażowanymi w proces finansowania innowacji na Mazowszu, z potencjalnymi interesariuszami, przedstawicielami świata nauki, biznesu oraz administracji.

Przyjęty zakres tematyczny, struktura dokumentu oraz zastosowane metody badawcze pozwoliły na wyciągnięcie całościowych wniosków, przy jednoczesnym skoncentrowaniu się na działalności innowacyjnej podejmowanej w branży chemicznej i biogospodarce.

2. Opis systemu monitorowania i ewaluacji

W system monitorowania i ewaluacji procesu finansowania innowacji z EFRR zaangażowane jest szerokie gremium interesariuszy. Wśród głównych podmiotów zaangażowanych w ten proces znajdują się:

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Warszawa, luty 2016, s. 36.

Wdrażanie RPO WM 2014-2020 oraz inteligentnych specjalizacji regionu wiąże się z koniecznością powołania jednostek odpowiedzialnych za cały proces. Funkcję koordynującą w zakresie wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza posiada Zarząd Województwa Mazowieckiego; swoje zadania w tym zakresie realizuje za pośrednictwem odpowiednich zespołów funkcjonujących w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego. W tym celu w IZ RIS do życia powołano zespoły tematyczne:

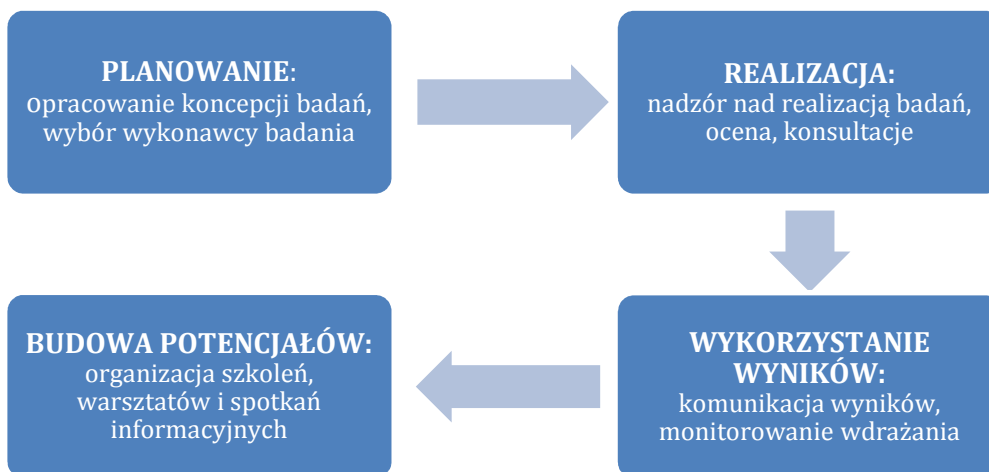
- zespół ds. koordynacji wdrażania i inteligentnych specjalizacji;
- zespół ds. wsparcia regionalnego systemu innowacji¹.

Zgodnie z Planem ewaluacji², ewaluacja RPO WM 2014-2020 będzie miała charakter zewnętrzny, co oznacza, że jej przeprowadzenie zostanie powierzone podmiotom niezależnym od osób i jednostek odpowiedzialnych za programowanie i wdrażanie. Współpraca pomiędzy IZ RPO WM 2014-2020 a wyłonionym wykonawcą ewaluacji realizowana być powinna w oparciu o stały, dwustronny kontakt. Po podpisaniu umowy z wykonawcą (stanowi to moment rozpoczęcia badań), co do zasady odbywa się spotkanie inauguracyjne. Ma ono na celu wyjaśnienie ewentualnych wątpliwości wykonawcy co do oczekiwań IZ RPO WM 2014-2020. Następnym istotnym elementem, na który należy zwrócić uwagę w odniesieniu do przeprowadzania ewaluacji zewnętrznej, są obowiązki sprawozdawcze wykonawcy w zakresie realizowanych prac. Monitorowanie przebiegu prowadzonej ewaluacji przez pracowników IZ RPO WM 2014-2020 pozwala na uniknięcie opóźnień w wykonaniu zadania oraz umożliwia wczesne reagowanie na pojawiające się zagrożenia realizacji badań.

W IZ RPO WM 2014-2020 została jednak powołana do życia komórka odpowiedzialna za opracowanie koncepcji ewaluacji, nadzór nad nią, odbiór wyników oraz realizację rekomendacji. Poszczególne etapy ewaluacji prezentuje poniższy schemat.

¹ Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku. System wspierania innowacyjności oraz inteligentna specjalizacja regionu, załącznik do uchwały nr 23/15 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 16 marca 2015 r., s. 49.

² Plan ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Warszawa, luty 2016, s. 35.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Warszawa, luty 2016, s. 36.

W zakresie monitorowania i ewaluacji istotne są także zapisy Programów wdrożeniowych dla RIS³. Dokumenty te precyzują szereg zadań pozwalających na efektywne wdrażanie regionalnego systemu wspierania innowacyjności oraz umożliwiających uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej jego realizacji. Ich aktualizacja w cyklu rocznym pozwala na szybką reakcję na pojawiające się trendy i wyzwania. Do najważniejszych zadań związanych z ewaluacją, zawartych w Programie wdrożeniowym, zaliczyć należy m. in.: *zapewnienie funkcjonowania systemu zarządzania informacją na temat stanu regionalnej gospodarki i innowacyjności w oparciu o wdrożoną platformę informatyczną*, co jest realizowane w ramach zadania pn. *System monitoringu i podstaw ewaluacji wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza*⁴. Realizacja zadania zapewnia wsparcie procesów wdrażania, monitorowania, ewaluacji, a także ewentualnej aktualizacji RIS. W ramach zadania przewidziane jest wykonanie analiz oraz badań ewaluacyjnych w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, organizacja warsztatów międzyregionalnych, zawieranie i realizacja porozumień z instytucjami, które posiadają informacje mogące przyczynić się do zasilenia systemu. Ponadto przewidziano instrument pn. „Karta projektu innowacyjnego”, stanowiący jedno z narzędzi monitorowania inteligentnej specjalizacji regionu. System monitorowania i ewaluacji wspierany jest też poprzez funkcjonowanie Mazowieckiej Rady Innowacyjności oraz bieżącą obsługę platformy informatycznej⁵. Środki na realizację zadania pochodzą zarówno z budżetu województwa, jak również z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020. Pozostałymi przewidzianymi w ramach Programu zadaniami są: organizacja kolejnych edycji konkursu „Innowator Mazowsza”, realizacja projektu własnego SWM w ramach PI 1b, zapewniającego wsparcie dla budowy skutecznego systemu wdrażania RIS Mazovia, zapewnienie działania grup roboczych ds. inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego oraz nawiązywanie kontaktów i rozwój sieci współpracy opartej na inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego.

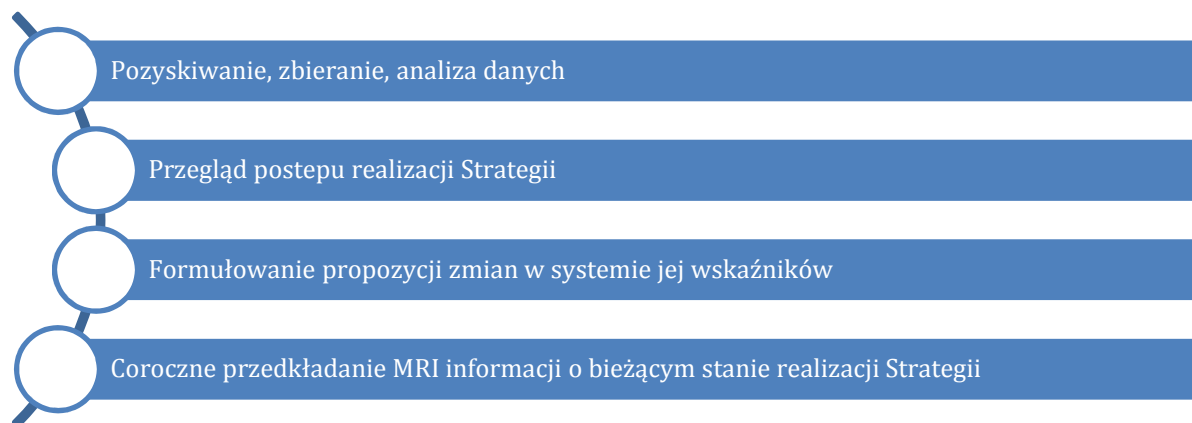
³ Program wdrożeniowy na 2015 r. dla Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku, Warszawa 2015, załącznik do uchwały nr 433/32/15 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 7 kwietnia 2015 r.; Program wdrożeniowy na lata 2016-2017 dla Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku, załącznik do uchwały nr 693/242/17 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 16 maja 2017 r.

W najbliższym czasie planowane jest przyjęcie kolejnego Programu wdrożeniowego na lata 2018-2019.

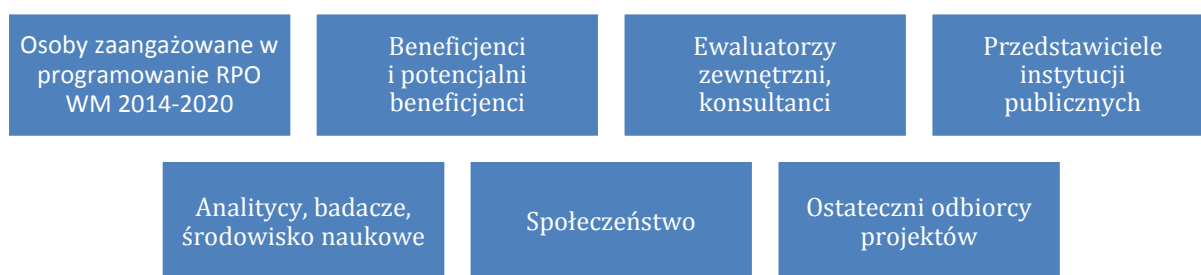
⁴ Program wdrożeniowy na lata 2016-2017 dla Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku, załącznik do uchwały nr 693/242/17 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 16 maja 2017 r., s. 3.

⁵ Ibidem, s. 3.

Proces monitoringu i ewaluacji jest istotnym elementem realizacji Strategii, pozwalającym na wstępną ocenę skuteczności podejmowanych na przestrzeni czasu działań. Prócz obowiązkowego raportowania w ramach realizacji RPO WM 2014-2020, odbywającego się w cyklu rocznym, w województwie mazowieckim stworzono System Monitorowania i Ewaluacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Mazowieckiego (SMERIS)⁶. Prowadzenie monitoringu wchodzi w zakres obowiązków pracowników Wydział Rozwoju i Zarządzania Regionalną Strategią Innowacji, usytuowanego w strukturach IZ RIS. Do zadań zespołu zajmującego się prowadzeniem monitoringu należą następujące czynności:

W procesie ewaluacji Programu istotną rolę odgrywa strategia komunikacji. W tym celu już na etapie programowania podjęto działania zmierzające do określenia głównych grup odbiorców wyników badań ewaluacyjnych. Dzięki takiemu działaniu możliwe było dopasowanie formy i treści przekazu dokumentów powstałych w procesie ewaluacji do potrzeb poszczególnych grup odbiorców. Dokumenty powstałe w procesie ewaluacji służą bowiem nie tylko celom *stricte* administracyjnym, ale przeznaczone są także do innych grup odbiorców, tj.:

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Warszawa, luty 2016, s. 36.

Komunikacja wyników monitoringu i przeprowadzonych ewaluacji odbywa się za pośrednictwem różnorodnych kanałów, tj.:

- Organizacja spotkań prezentujących wyniki badań ewaluacyjnych⁷;
- Spotkania robocze dla pracowników instytucji publicznych, będących adresatami rekomendacji;

⁶ <https://smeris.mazovia.pl/> (dostęp: 6.07.2018).

⁷ Spotkania organizowane są każdorazowo po przeprowadzeniu ewaluacji i przyjęciu dokumentu będącego jej efektem; w spotkaniach uczestniczą m. in. pracownicy IZ oraz IP RPO WM 2014-2020, członkowie grup roboczych ds. inteligentnej specjalizacji oraz wszyscy zainteresowani tematyką; wartością dodaną jest prezentacja wyników przeprowadzonej ewaluacji przez wykonawcę badań. Pozwala to na głębsze zrozumienie mechanizmów przeprowadzanej ewaluacji przez odbiorców.

- Spotkania robocze z osobami mającymi wpływ na programowanie RPO WM 2014-2020;
- Publikacja raportów końcowych z badań ewaluacyjnych – raporty publikowane są za pośrednictwem portalu www.innowacyjni.mazovia.pl;
- Publikacja newsletterów, broszur i innych materiałów informacyjnych – newsletter udostępniany jest poprzez stronę www.funduszedlamazowska.eu, zaś broszury i inne materiały informacyjne są do pobrania w siedzibie IZ RIS;
- Współpraca z lokalnymi mediami;
- Publikacja wyników badań ewaluacyjnych za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Należy zwrócić uwagę na trojaki podejście do kwestii ewaluacji RPO WM 2014-2020. W ramach procesu przeprowadzane są ewaluacje:

- **ex ante** (dokonywana przed realizacją programu);
- **on going** (in. **mid term**: ewaluacja bieżąca dokonywana w trakcie realizacji programu);
- **ex post** (dokonywana po zakończeniu realizacji programu/projektu).

W *Planie ewaluacji* wskazano na dużą liczbę metod badawczych mających zastosowanie w prowadzonych ewaluacjach RPO WM 2014-2020⁸. w przypadku **wszystkich trzech rodzajów badań** mają zastosowanie takie metody jak:

- analiza desk research (analiza danych zastanych);
- badania ankietowe (z beneficjentami i podmiotami z grupy kontrolnej; stanowią odzwierciedlenie partycypacyjnego charakteru ewaluacji);
- wywiady indywidualne i fokusowe (z przedstawicielami różnych środowisk, m. in. z administracją publiczną, beneficjentami; stanowią odzwierciedlenie partycypacyjnego charakteru ewaluacji);
- obserwacja uczestnicząca (ewaluator zaangażowany zostaje do obserwacji rzeczywistych sytuacji, np. procesu aplikowania o wsparcie).

W przypadku oceny **ex ante** dodatkowo zastosowanie znajdują takie techniki, jak:

- metoda delficka (polegająca na skierowaniu do grupy ekspertów rozbudowanych kwestionariuszy; wyniki pierwszej kwestionariuszy stanowią podstawę do przeprowadzenia kolejnej rundy);
- panel ekspertów (stanowi grupę roboczą złożoną przez specjalistów z danej dziedziny; jej zadaniem jest syntetyzacja wyników uzyskanych w ramach innych metod badawczych);
- analiza kosztów i korzyści (z j. ang. CBA, stanowi metodę oceny efektywności interwencji publicznej w obszarze objętym wsparciem);
- analiza kosztów – efektywności (z j. ang. CEA, stanowi metodę oceny efektywności projektu względem postawionych przed nim celów).

W przypadku ewaluacji **ex post** panel ekspertów również znajduje zastosowanie, ponadto wykorzystywane są metody takie jak:

- benchmarking (celem tej metody jest ocena efektów zrealizowanego projektu w odniesieniu do innych działań, uchodzących za wzorcowe);
- case study (in. studium przypadku, będące pogłębionym opisem działania interwencji publicznej w praktyce).

Gromadzenie i analiza danych istotnych z punktu widzenia wdrażania i ewaluacji RPO WM 2014-2020 odbywa się za pomocą kilku istotnych narzędzi. Służy temu przede wszystkim centralny system

⁸ zob. szerzej: *Plan ewaluacji...*, op. cit., s. 40-43.

teleinformatyczny wspierający realizację programów operacyjnych (in. SL2014)⁹. System ten stanowi główny kanał komunikacji pomiędzy beneficjentami i instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie Programu. Jednocześnie, stanowi platformę gromadzenia i przetwarzania danych dotyczących wszystkich realizowanych na terenie Polski programów operacyjnych. Zaletą systemu, w porównaniu do obowiązującego w latach 2007-2013 KSI SIMIK, jest możliwość gromadzenia większej ilości danych oraz raportowania w formie przydatnej dla procesu ewaluacji (system raportowania oparty jest na zasadzie hurtowni danych)¹⁰. System SL2014 wspomagany jest poprzez lokalne systemy teleinformatyczne, odrębne dla każdej jednostki NUTS2 w Polsce¹¹. W województwie mazowieckim funkcjonuje Lokalny System Teleinformatyczny MEWA. System ten posiada funkcje związane z:

- automatyczną obsługą błędów w przesyłanych dokumentach po stronie systemów lokalnych,
- możliwością automatycznej aktualizacji przekazywanych dokumentów,
- możliwością korzystania ze słowników danych udostępnianych przez SL 2014.

System MEWA stanowi też źródło informacji na temat naborów, składanych wniosków aplikacyjnych oraz procesu oceny i wyboru projektów¹².

W procesie ewaluacji wykorzystywane są również dane gromadzone w ramach innych baz, m. in.:

- dane statystyki publicznej i instytucjonalne bazy danych (np. GUS);
- bazy danych dotyczące okresu programowania 2007-2013;
- badania ewaluacyjne realizowane na poziomie krajowym;
- dotychczas zrealizowane badania w regionie;
- dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym, krajowym i wspólnotowy;
- literatura naukowa i fachowa, wiedza ekspercka¹³.

Proces ewaluacji w Polsce jest silnie zdecentralizowany. W bieżącej perspektywie finansowej istnieje odrębna jednostka ewaluacyjna dla każdego Programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej¹⁴. Analizując podejście IZ RPO WM 2014-2020 do procesu ewaluacji, należy zwrócić uwagę na kompleksowe podejście do analizowanego problemu. Indykatory plan finansowy, zawarty w Planie ewaluacji Programu, zakłada przeznaczenie na cele związane ze szkoleniem i ewaluacją kwoty w wysokości 4 188 856 PLN (ok. 1 mln EUR)¹⁵. Ponadto województwo mazowieckie zastosowało podział na badania obligatoryjne i nieobowiązkowe, co daje możliwość sterowania, w pewnym stopniu procesem ewaluacyjnym, w zależności od pojawiających się potrzeb. Ustalenie uzasadnionego celu ewaluacji, kryteriów, typu ewaluacji (badanie wpływowe lub procesowe) oraz głównych obszarów tematycznych (problemowych) świadczy o racjonalnym podejściu do zagadnienia ewaluacji. Dzięki temu, przygotowywane badania nie zawierają pierwiastka doraźności, a spojrzenie na poruszaną w ewaluacji problematykę odbywa się w sposób komplementarny.

⁹ Narzędzie stworzone zostało na podstawie art. 69 ustawy z dnia 11.07.2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t. j. Dz. U. 2017 r., poz. 2433).

¹⁰ Plan ewaluacji..., op. cit., 39-40.

¹¹ Z dniem 1 stycznia 2018 roku weszło w życie Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r. zmieniające załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz. Urz. UE L 322/1, 29.11.2016), w myśl którego Miasto Stołeczne Warszawa stanowi odrębną jednostkę na poziomie NUTS2. Zarówno dla Miasta Stołecznego Warszawy, jak również dla pozostałej części województwa mazowieckiego, tworzącego z Warszawą jeden region NUTS do końca 2017 r., przewidziano jeden lokalny system teleinformatyczny.

¹² Plan ewaluacji..., op. cit., s. 41.

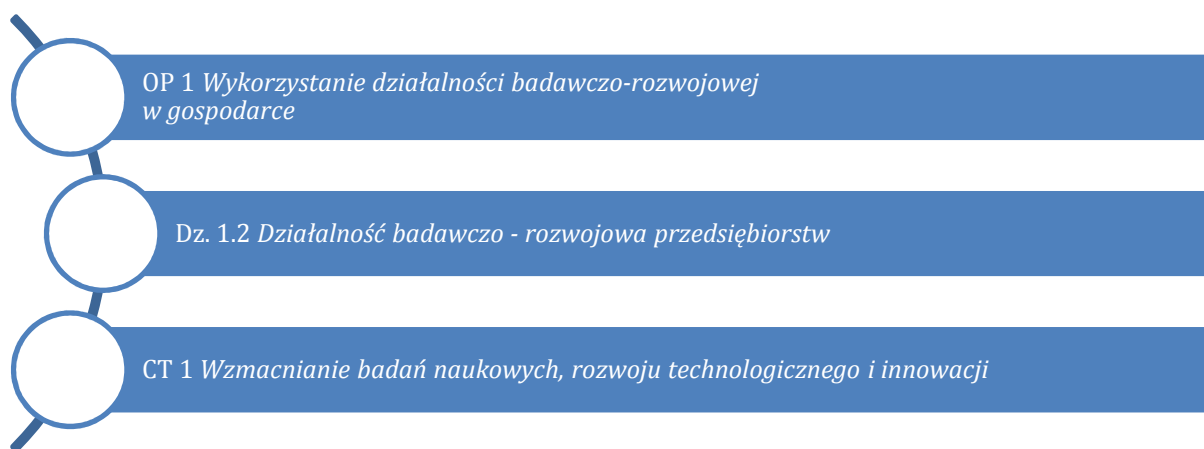
¹³ zob. szerzej: *ibidem*, s. 41.

¹⁴ Zob. szerzej: <https://www.ewaluacja.gov.pl/strony/system-ewaluacji/> (dostęp: 6.07.2018).

¹⁵ Środki te przeznaczone są na realizację badań ewaluacyjnych i okresowych, w tym badań ad hoc, na szkolenia z zakresu ewaluacji, pozyskiwania danych do ewaluacji i prezentacji wyników badań oraz z zakresu zarządzania projektami, a także na wydawanie publikacji książkowych, newsletterów, broszur i innych materiałów z tego zakresu.

3. Cele procesu monitoringu i ewaluacji wraz ze wstępną oceną

Priorytet inwestycyjny 1b *Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu* wdrażany jest w ramach działania 1.2 *Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw RPO WM 2014-2020*.

Celem szczegółowym PI 1b jest *zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw*¹⁶. Problemem, z jakim boryka się gospodarka regionu, jest ograniczony zakres podejmowania działalności badawczo-rozwojowej przez przedsiębiorców oraz niewielkie nakłady finansowe przeznaczone na ten cel. Analiza przyczyn takiego stanu rzeczy (subiektywny brak potrzeby, niechęć do podejmowania ryzyka, niemożność podołania finansowaniu innowacji i badań naukowo-rozwojowych) powoduje, że do osiągnięcia celu potrzebne są działania dwójakiego rodzaju, obejmujące:

- zwiększenie liczby przedsiębiorstw podejmujących regularne działania na rzecz B+R+I;
- poprawienie dostępu do działalności B+R+I, poprzez dodatkowe źródła jej finansowania¹⁷.

Dedykowanie w ramach RPO WM 2014-2020 instrumentów dla przedsiębiorstw, które wcześniej nie podejmowały działalności badawczo-rozwojowej, ma wpłynąć na zwiększenie liczby firm, które ponoszą nakłady na te cele.

Wdrożenie PI 1b, który wspiera działania badawczo-rozwojowe, ma na celu zwiększenie dostępności do źródeł finansowania innowacji przez lokalne przedsiębiorstwa. Wzrost intensywności prowadzonych prac badawczo-rozwojowych możliwy będzie także poprzez efekty interwencji, w postaci stworzenia lub rozwoju infrastruktury B+R, związanej z planowanymi pracami z tego

¹⁶ Zgodnie z art. 96 ust. 2 akapit pierwszy lit. b) ppkt (i) oraz (ii) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

¹⁷ Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Warszawa, 12 lutego 2015 r., s. 57.

zakresu. Istnienie takiej infrastruktury przyczyni się do rozwoju w istniejących przedsiębiorstwach działów badawczo-rozwojowych. Istniejąca infrastruktura będzie mogła zostać też wykorzystywana poza realizowanymi projektami współfinansowanymi z UE.

W ramach PI 1b zaplanowano do realizacji m. in. następujące typy przedsięwzięć:

- projekty badawczo-rozwojowe;
- tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego;
- proces eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych i innowacyjnych - konkursy związane z wyłanianiem nowych inteligentnych specjalizacji;
- rozwój regionalnego systemu innowacji, zapewniającego warunki do oddolnego procesu definiowania potrzeb i współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi w obszarach inteligentnej specjalizacji w oparciu o Regionalną Strategię Innowacji dla Mazowsza¹⁸.

Przewidziano, że badania będą mogły być realizowane zarówno samodzielnie przez przedsiębiorstwo, jak również we współpracy z jednostką naukową. Wsparcie w ramach PI 1b skoncentrowane jest na sektorze MŚP, niemniej jednak Program dopuszcza realizację inwestycji przez duże przedsiębiorstwa, pod warunkiem zapewnienia efektów dyfuzji prowadzonej przez nie w ramach projektu działalności badawczo-rozwojowej do gospodarki.

Ponadto przewidziano, że projekty realizowane w ramach tego priorytetu powinny być zgodne z inteligentną specjalizacją regionu. Z uwagi na konieczność stałego monitorowania i reagowania na pojawiające się wyzwania, nie więcej niż 10% środków alokowanych na PI 1b przeznaczone jest do wykorzystania na realizację konkursów, których efektem będzie *wyłonienie nowych inteligentnych specjalizacji, jako element procesu eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych*¹⁹.

Program realizuje cel szczegółowy Umowy Partnerstwa, jakim jest *podnoszenie jakości i umiędzynarodowienie badań oraz wzrost wykorzystania ich wyników w gospodarce*²⁰. Wpisuje się ponadto w cel główny RPO WM 2014-2020, którego realizacja następuje w ramach celu strategicznego I *Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach*.

Dla PI 1b oraz celów, jakim został on podporządkowany, wskaźnik rezultatu stanowią nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB. Wartość bazowa (w roku 2011) wyniosła 0,35%

¹⁸ *Ibidem*, s. 58.

¹⁹ *Ibidem*, s. 59.

²⁰ *Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020 - Umowa Partnerstwa, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, sierpień 2017 r., s. 19.*

PKB. Wartością docelową, przewidywaną do osiągnięcia w 2023 roku, jest 0,85% PKB. Wartość wskaźnika rezultatu mierzona jest w cyklu rocznym.

Wśród wskaźników produktu, przewidzianych dla działań realizowanych w ramach PI 1b wskazać należy liczbę:

- przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi (wartość docelowa – 40 przedsiębiorstw);
- przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (wartość docelowa – 260 przedsiębiorstw);
- przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (wartość docelowa – 260 przedsiębiorstw);
- nowych naukowców we wspieranych jednostkach (wartość docelowa – 300 osób posiadających europejską legitymację zawodową²¹);

a także kwotę inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (wartość docelowa – 125,2 mln EUR).

Postęp w realizacji wskaźników produktu mierzony jest w cyklu rocznym poprzez przedkładanie Komisji Europejskiej sprawozdań z realizacji Programu.

Od początku realizacji Programu zawarto 1005 umów o wartości 1157,9 mln EUR, spośród czego dofinansowanie unijne wyniosło 752,4 mln EUR. Rok 2017 stanowił najbardziej aktywny okres w zakresie podpisywania umów przez beneficjentów Programu; zawarto wówczas 806 umów o wartości 819,9 mln EUR, spośród czego 500,6 mln EUR stanowiło dofinansowanie z Unii Europejskiej. Tym samym, w 2017 roku zawarto 80% wszystkich umów o dofinansowanie z RPO WM w bieżącej perspektywie finansowej. W przypadku I OP, obejmującej PI 1a i PI 1b do końca 2017 roku zatwierdzono do realizacji 405 wniosków, spośród czego 381 wniosków złożone zostało w ramach PI 1b – stanowi to 94% wszystkich wniosków zatwierdzonych do realizacji w ramach OP 1. Spośród 10 konkursów ogłoszonych w ramach OP 1 (alokacja: 210,9 mln EUR) aż 8 dotyczyło PI 1b (alokacja (123,3 mln EUR)²². Szczegółowe informacje na temat stopnia realizacji wskaźników produktu i rezultatu zawarte są w Sprawozdaniach rocznych z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Sprawozdania obejmują rok kalendarzowy i są sporządzane do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie²³. Dokument jest zatwierdzany przez Komitet Monitorujący, złożony z przedstawicieli strony samorządowej, rządowej, przedstawicieli partnerów spoza administracji oraz obserwatorów. Następnie, dokument przyjmowany jest w formie uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego i przekazywany do akceptacji Komisji Europejskiej.

W związku z procesem zamykania poprzedniej perspektywy finansowej oraz przygotowaniem do bieżącej perspektywy, w 2014 roku nie nastąpiło ogłoszenie żadnych konkursów współfinansowanych ze środków RPO WM 2014-2020. W 2015 roku ogłoszono 10 naborów wniosków w trybie konkursowym, jednak w puli tej nie znalazły się nabory obejmujące PI 1b, dlatego o postępie stopnia realizacji wskaźników można mówić dopiero począwszy od 2016 roku. Zestawienie stopnia realizacji wskaźników produktu prezentuje zamieszczona niżej tabela.

²¹ EPC, ang. *European Professional Card*.

²² Wyliczenia własne na podstawie Sprawozdania rocznego z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w 2017 r. oraz na podstawie list naborów wniosków: <https://www.funduszedlamazowska.eu> (dostęp: 31.07.2018).

²³ Obowiązek sprawozdawczy nie dotyczył roku 2014.

Tabela 1 Wskaźniki produktu dla PI 1b w RPO WM 2014-2020

ID	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość docelowa w 2023 r.	Wartość w 2016 r.	Wartość w 2017 r.
CO01	<i>Inwestycje produkcyjne: liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie</i>	Przedsiębiorstwa	260	64	228
			260	1	349
CO02	<i>Inwestycje produkcyjne: liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje</i>	Przedsiębiorstwa	260	56	228
			260	1	349
CO06	<i>Inwestycje produkcyjne: inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)</i>	EUR	125 200 000,00	500 755,00	6 497 976,10
			125 200 000,00	1 668,08	47 498 757,40
CO24	<i>Badania i innowacje: liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach</i>	Ekwiwalenty pełnego czasu pracy	300	0	2
			300	0	64
CO26	<i>Badania i innowacje: liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi</i>	Przedsiębiorstwa	40	0	0
			40	0	1

Kolorem szarym oznaczono operacje w pełni przeprowadzone, zaś kolorem białym – operacje wybrane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania rocznego z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w 2016 r. oraz Sprawozdania rocznego z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w 2017 r.

Analiza dokumentów sprawozdawczych pozwala zauważyć, że w 2017 roku nastąpił znaczny wzrost poziomu realizacji wskaźników produktu, wymienionych powyżej. Na uwagę zasługuje liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie bądź dotacje na inwestycje produkcyjne – wynik obejmujący operacje już zrealizowane zbliża się do wartości docelowej, zaś wzięwszy pod uwagę operacje wybrane – przekracza ten poziom. W przypadku inwestycji prywatnych uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw, poziom osiągnięcia docelowej kwoty znajduje się na niskim pułapie – biorąc pod uwagę operacje zrealizowane – jest to jedynie 5,19%, jednak wzięwszy pod uwagę operacje wybrane go realizacji – jest to 37,94%²⁴. Należy jednak zwrócić uwagę na niską liczbę nowych naukowców w jednostkach, które otrzymały wsparcie na działalność badawczo-rozwojową w stosunku do liczby wspartych przedsiębiorstw. Bardzo niska jest także liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi. Dotychczas do realizacji został wybrany jedynie jeden projekt zakładający taką współpracę.

Analizując postęp w osiąganiu założonego poziomu wskaźnika rezultatu należy zwrócić uwagę na jego niestabilność. W latach 2014-2015 poziom nakładów sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB oscylował w granicach wartości docelowejplanowanej do osiągnięcia w 2023 roku²⁵. Zauważalny był znaczny wzrost wskaźnika w stosunku do wartości bazowej. Niemniej jednak, w 2016 roku poziom ten uległ obniżeniu do 0,00%.

²⁴ Obliczenia własne na podstawie Sprawozdania rocznego z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego..., op. cit., s. 18 i n.

²⁵ Poziom ten wyniósł w 2014 roku 0,81% PKB, a w 2015 roku 0,75% PKB.

Tabela 2 Wskaźniki rezultatu dla PI 1b w RPO WM 2014-2020

Wskaźnik	Wartość bazowa (2011 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	2016 r.	2015 r.	2014 r.
<i>Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB [w %]</i>	0,35	0,85	0,00	0,75	0,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania rocznego z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w 2016 r. oraz Sprawozdania rocznego z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w 2017 r.

Ocenie postępów realizacji założonych wskaźników służą nie tylko sprawozdania roczne z realizacji Programu, przedkładane Komisji Europejskiej, czynności kontrolne IZ RPO WM i IP RPO WM oraz obowiązki sprawozdawcze beneficjentów, ale również działania zawarte w Planie ewaluacji RPO WM 2014-2020²⁶. W dokumencie tym wskazano zarys schematu przeprowadzenia procesu ewaluacji w województwie mazowieckim, ze wskazaniem głównych obszarów ewaluacji, planowanych działań ewaluacyjnych, podstawowych źródeł danych zastanych oraz metod badań do przeprowadzenia procesu ewaluacji. Dokument obejmuje swoim zakresem wszystkie priorytety inwestycyjne i cele tematyczne realizowane w ramach RPO WM 2014-2020. Chronologiczny wykaz planowanych ewaluacji opisany został w podziale na osie priorytetowe i priorytety inwestycyjne. Na tej podstawie wskazać można, że w ramach planu dla OP 1 przewidziano (w ramach obszaru *Nowoczesna gospodarka - kapitał przedsiębiorczości, wiedzy i innowacji*) realizację pięciu ewaluacji²⁷:

- *Ocena użyteczności agend badawczych w projektach badawczo-rozwojowych w ramach RPO WM 2014-2020 (2016 r.);*
- *Ocena wsparcia RPO WM 2014-2020 udzielonego powiązaniom kooperacyjnym w zakresie działalności B+R;*
- *Ocena postępów wsparcia udzielonego w ramach RPO WM 2014-2020 na wzrost potencjału B+R oraz wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarce regionu.*

Wskazanie celu badania, jego uzasadnienie, kryteria, jakie powinno spełniać badanie, ogólny zarys metodologii wraz planowanymi do objęcia badaniem obszarami (pytaniami badawczymi) oraz zakresem czasowym i podmiotem odpowiedzialnym za przeprowadzenie badania świadczy o tym, że sporządzenie Planu ewaluacji jest w przypadku województwa mazowieckiego działaniem dogłębnie przemyślanym. Dzięki temu organizowane badania pozwolą na uzyskanie obszernej odpowiedzi zwrotnej i jej wykorzystanie do poprawy wdrażania Programu bądź modyfikacji dokumentów strategicznych dla przyszłych perspektyw finansowych, w celu jak najlepszego wydatkowania środków.

²⁶ Plan ewaluacji..., op. cit.

²⁷ Ponadto w ramach Planu ewaluacji przewidziano realizację 7 badań horyzontalnych, zob. *Ibidem*, s. 57 i n.

Tabela 3 Wskaźniki celu głównego Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku w wybranych latach

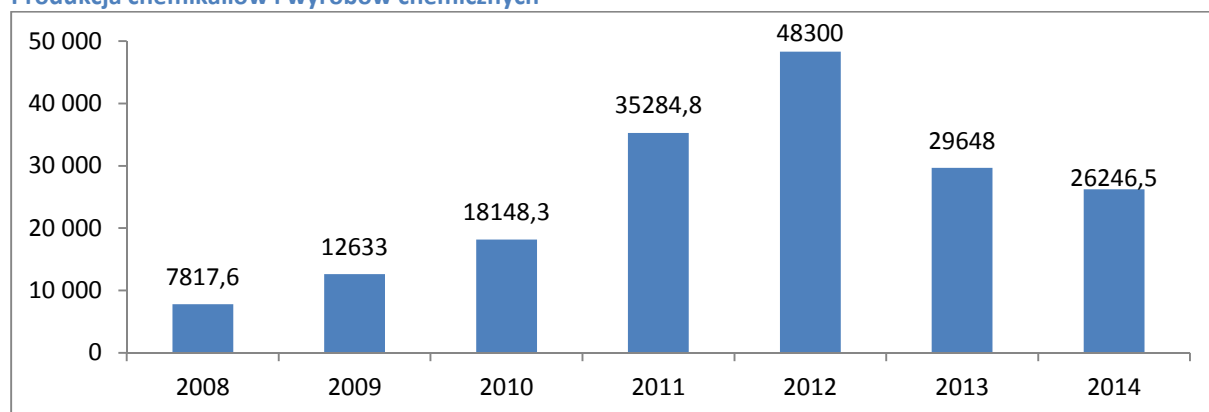
Nazwa wskaźnika	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB	1.19	1.2	1.1	1.07	1.07	1.21	1.19	1.36	1.39	1.38	1.55	1.7
Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w relacji do PKB				0.94		3.46	2.59	0.0	2.49	2.54		
Udział przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych			49.6	24.0	45.7	25.8	16.2	17.3	13.9	15.3	18.5	19.1
Udział przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw z sektora usług				25.2		22.0	18.1	15.6	13.8	16.9	15.2	15.1
Udział województwa w krajowych nakładach na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach				38.9		36.8	35.8	42.0	39.4	44.2	36.9	33.3

Źródło: SMERIS: <https://smeris.mazovia.pl/> (dostęp: 31.07.2018).

Kolejnym elementem systemu monitorowania jest analiza wskaźników realizacji celów RIS. Cel główny dokumentu monitorowany jest przez 5 wskaźników, zaprezentowanych w powyższej tabeli. Bieżące informacje uzyskiwane są za pomocą SMERIS. Należy zauważyć, że istotnie wzrosły wskaźniki dotyczące nakładów na działalność B+R w relacji do PKB oraz nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w relacji do PKB. Spadł natomiast udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych oraz usługowych oraz udział województwa w krajowych nakładach na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach. Zauważyć trzeba, że spadek w zakresie ostatniego z wymienionych wskaźników może mieć związek ze zwiększeniem interwencji publicznej na działalność innowacyjną w bieżącej perspektywie finansowej, w ramach programów operacyjnych.

Na przestrzeni lat w przedsiębiorstwach działających w sektorze chemicznym i biogospodarki nastąpił wzrost nakładów wewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową. Województwo zajmuje też niezmiennie od 2011 roku czołową pozycję w kraju pod tym względem²⁸. Wysokość nakładów na ten cel prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1 Nakłady wewnętrzne w sektorze przedsiębiorstw na działalność B+R wg kierunków działalności: Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych

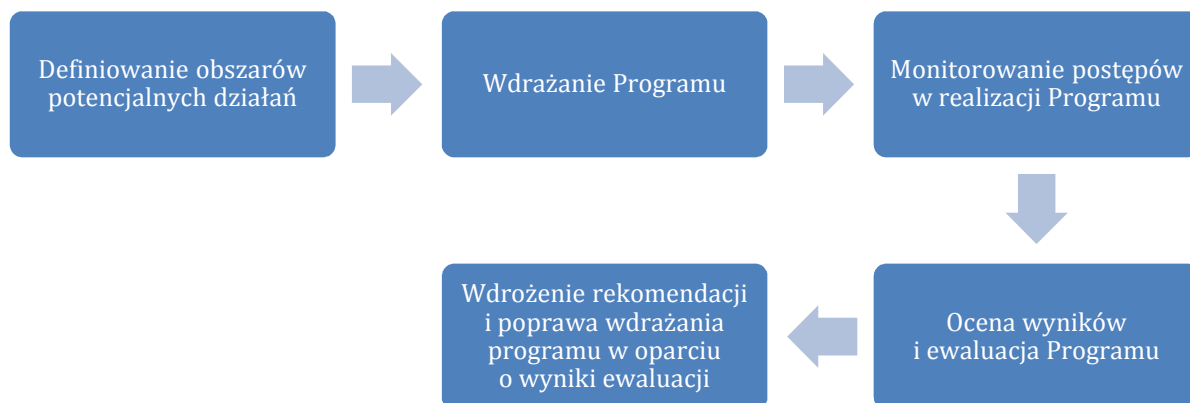

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony: <https://smeris.mazovia.pl/> (dostęp: 31.07.2018).

²⁸ w 2009 oraz 2010 roku Mazowsze zostało wyprzedzone przez województwo śląskie, jednak w kolejnych latach odzyskało wiodącą pozycję.

4. Opis procesu wdrażania rekomendacji

Proces sterowania polityką finansowania innowacji jest bardzo rozbudowany i obejmuje etapy od zdefiniowania obszarów działań skończywszy na ewaluacji podjętych działań. Wśród głównych działań obejmujących proces sterowania procesem finansowania innowacji wymienić należy:

W zakresie definiowania potencjalnych obszarów, które mogą stać się podstawą dla inteligentnej specjalizacji Mazowsza dużą rolę przypisać należy przypisać zaangażowaniu potencjalnych interesariuszy w prace nad Regionalną Strategią Innowacji dla Mazowsza²⁹. W ramach prac nad dokumentem odbyły się szeroko zakrojone konsultacje społeczne. Również w 2014 roku, w procesie aktualizacji dokumentu, zorganizowano znaczną liczbę spotkań, m. in. z przedstawicielami ośrodków subregionalnych w województwie mazowieckim, z przedstawicielami kluczowych sektorów gospodarki regionu oraz z reprezentantami klastrów. W ramach konsultacji społecznych łącznie odbyły się 34 spotkania³⁰. W trakcie tych konsultacji zgłoszono ponad 200 uwag, które sformułowane zostały przez 17 podmiotów; większość spośród zgłoszonych uwag została przyjęta³¹.

Definiowaniu pól będących podstawą do rozwoju regionalnej inteligentnej specjalizacji służy też powołanie do życia grup roboczych ds. inteligentnej specjalizacji regionu. Ich działanie przyczynia się do zapewnienia zaangażowania interesariuszy w zarządzanie i monitorowanie RIS, natomiast na etapie definiowania obszarów potencjalnej inteligentnej specjalizacji – ukierunkowaniu wsparcia w ramach poszczególnych obszarów specjalizacji stosownie do bieżących potrzeb i pojawiających się szans rozwojowych. Maksymalnie szerokiemu zaangażowaniu interesariuszy sprzyja również to, że grupy mają charakter otwarty. Pozwala to na zaangażowanie w prace grup przedstawicieli, którzy uprzednio nie uczestniczyli w pracach.

Ponadto, w regionie funkcjonuje Mazowiecka Rada Innowacyjności, stanowiąca element projektu systemowego pn. *Budowa systemu monitoringu i podstaw ewaluacji wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza*. MRI stanowi zespół opiniodawczo-doradczy Zarządu Województwa Mazowieckiego w zakresie polityki innowacyjności, związanej z wdrażaniem Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza. W skład Rady wchodzi Marszałek Województwa Mazowieckiego jako przewodniczący, a ponadto: członkowie Zarządu Województwa Mazowieckiego, przedstawiciele

²⁹ *Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku... op. cit.*

³⁰ *Raport z konsultacji społecznych projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu 27 lutego – 3 kwietnia 2014, Warszawa 2014, s. 12.*

³¹ *Ibidem, s. 15.*

instytucji regionalnych, jednostek naukowych, sektora gospodarki, instytucji otoczenia biznesu oraz administracji centralnej, regionalnej i lokalnej³².

W ramach Strategii zakłada się ponadto przeprowadzenie ewaluacji. Ewaluacja ma trojaki charakter:

- oceny uzupełniającej (corocznie);
- oceny śródkresowej;
- oceny *ex post* Strategii³³.

Za opracowanie celów szczegółowych, zakresu badań oraz przewidywanych rezultatów ewaluacji tematycznych, przeprowadzanych w zależności od bieżących potrzeb, odpowiedzialny jest zespół ds. monitorowania i ewaluacji we współpracy z MRI oraz grupami roboczymi ds. inteligentnej specjalizacji.

Wynikające z ewaluacji rekomendacje przedkładane są Mazowieckiej Radzie Innowacyjności w celu akceptacji. Jednocześnie, gremium to odpowiada za monitorowanie procesu wdrożenia rekomendowanych działań³⁴.

Jak już wcześniej wspomniano, analiza postępów we wdrażaniu RPO WM 2014-2020 następuje w cyklu rocznym, zaś podstawowe obowiązki sprawozdawcze IZ RPO WM 2014-2020 oraz Instytucji Pośredniczących obejmują przekazywanie Komisji Europejskiej sprawozdań rocznych oraz sprawozdania końcowego z realizacji Programu. Raporty te zawierają m. in. informacje nt. stopnia osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu. Informacje służące do sporządzenia sprawozdania pochodzą ze statystyk publicznych oraz informacji przekazywanych przez beneficjentów środków. Informacje przekazywane przez beneficjentów w ramach ich obowiązków sprawozdawczych służą jako źródło danych niezbędnych do procesu przeprowadzenia ewaluacji, ale mają także znaczenie w zakresie kontroli i audytów, co ma za zadanie przeciwdziałać niezgodnemu z przeznaczeniem wydatkowaniu środków.

Jeżeli chodzi o przedsiębiorców, którzy składają sprawozdania po realizacji projektu, to mówią, że jest to dla nich uciążliwe i woleliby tego nie robić, ale ja nie uważam, że te procedury są nadmiernie uciążliwe. (...) Przedsiębiorca, który zrealizuje inicjatywę, musi po zakończeniu projektu złożyć sprawozdanie i jest to też kwestia monitorowania, czy dalej prowadzi on działalność i czy utrzymuje efekty projektu, więc nie oceniałbym procedur jako uciążliwe.

Wypowiedź przedstawiciela instytucji zaangażowanej we wdrażanie RPO WM 2014-2020.

Obowiązki sprawozdawcze względem Komisji Europejskiej obejmują m. in. przekazywanie informacji o liczbie ogłoszonych konkursów oraz projektów zidentyfikowanych do dofinansowania w trybie pozakonkursowym, o liczbie i wartości finansowej złożonych w ramach naborów wniosków, o podpisanych umowach i stopniu wykorzystania alokacji w podziale na fundusz, z którego współfinansowany jest projekt, a także o wartości zatwierdzonych wniosków o płatność. Sprawozdanie zawiera również informacje o istotnych kwestiach, które mogą mieć wpływ na wykonanie Programu i podjęte działania korygujące/zapobiegawcze.

Kolejnym istotnym elementem systemu monitoringu systemu wdrażania i finansowania są ewaluacje, prowadzone zarówno na poziomie krajowym, jak również regionalnym. Wnioski z przeprowadzonego badania pn. *Ocena użyteczności agend badawczych w projektach badawczo-rozwojowych w ramach*

³² Regulamin Mazowieckiej Rady Innowacyjności, par. 3.

³³ Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku..., op. cit., s. 52-53.

³⁴ Ibidem, s. 52-53.

RPO WM 2014-2020 wskazują, że agendy badawcze sporządzone w ramach Regionalnej Strategii Innowacji przyczyniają się do koncentracji wsparcia na poszczególnych branżach, zaś ich ogólną rolę uznać należy za zdecydowanie pozytywną.

Istotnym elementem jest System Wdrażania Rekomendacji (SWR), w ramach którego, zgodnie z *Wytycznymi w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020*³⁵ wykorzystywane są wyniki przeprowadzonych ewaluacji. System ten działa w oparciu o bazę informatyczną administrowaną przez Krajową Jednostkę Ewaluacyjną. SWR zawiera informacje na temat wszystkich zatwierdzonych rekomendacji, przyjętych w ramach systemu polityki spójności w Polsce. Po otrzymaniu rekomendacji w wyniku badań ewaluacyjnych, następuje proces ich konsultacji z adresatami; następnie dochodzi do zatwierdzenia bądź odrzucenia rekomendacji. Po zatwierdzeniu rekomendacji, w przeciągu 60 dni, powinna ona zostać wpisana do bazy informatycznej SWR; obowiązek ten spoczywa na Instytucji Zrządzającej/KJE danym Programem Operacyjnym. Ponadto, adresat rekomendacji przekazuje informację o wdrożeniu rekomendacji do wspomnianych instytucji po zakończeniu ich wdrażania.

Umieszczenie w systemie rekomendacji w ustandaryzowanej formie, wraz ze statusem, pozwala na holistyczne ujęcie procesu ewaluacji i monitoringu w ramach kraju.

W zakresie dobrych praktyk dotyczących procesu monitorowania i analizy postępów realizacji Programu należy wskazać na szeroką skalę zaangażowania potencjalnych interesariuszy. Na uwagę zasługuje otwarty charakter grup roboczych ds. inteligentnych specjalizacji. Ponadto należy zwrócić uwagę na szerokie zainteresowanie przedstawicieli różnorodnych podmiotów w ramach monitorowania i aktualizacji inteligentnej specjalizacji. Wśród silnych stron procesu rozwoju i finansowania innowacji w regionie wymienić należy także duży stopień skoncentrowania wsparcia na branżach chemicznej i biogospodarce. Branże te wpisują się w większość priorytetowych kierunków badań wynikających z inteligentnej specjalizacji Mazowsza. Przemysł chemiczny na Mazowszu jest bardzo silnie rozwinięty, co powoduje duże zaangażowanie interesariuszy w procesy związane z programowaniem rozwoju innowacji w regionie³⁶. W województwie mazowieckim istnieje szereg dokumentów o charakterze strategicznym, które świadczą o szczegółowości procesu przeprowadzonego w celu wyodrębnienia obszarów mających szansę przyczynienia się do zwiększenia poziomu innowacyjności regionu, na które skierowano strumień wsparcia. Są to m. in.:

- Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku³⁷;
- Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku³⁸;
- Priorytetowe kierunki badań w ramach inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego³⁹;
- Program wdrożeniowy dla Regionalnej Inteligentnej Specjalizacji⁴⁰.

³⁵ *Wytyczne w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014 – 2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 22 września 2015 r., s. 35.*

³⁶ *Szerzej w tym temacie: Raport nr 2 na temat rekomendacji na rzecz zaangażowania interesariuszy i zarządzania Regionalną Strategią Innowacji dla Mazowsza do 2020 r., Warszawa, kwiecień 2018.*

³⁷ *Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze, załącznik do uchwały nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r.*

³⁸ *Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku..., op. cit.*

³⁹ *Priorytetowe kierunki badań w ramach inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego wersja 1.0, Warszawa 2016; Priorytetowe kierunki badań w ramach inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego, wersja 2.0, Warszawa 2017; Priorytetowe kierunki badań w ramach inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego, wersja 3.0, Warszawa 2018.*

⁴⁰ *Program wdrożeniowy na 2015 r. dla Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku, Warszawa 2015, załącznik do uchwały nr 433/32/15 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 7 kwietnia 2015 r.; Program wdrożeniowy*

Należy również zwrócić uwagę na kwestię komunikowania wyników i efektów przeprowadzonych badań i ewaluacji, co odbywa się głównie poprzez umieszczenie odpowiednich dokumentów w serwisach internetowych:

- RPO WM 2014-2020⁴¹, w zakładce „Przeczytaj analizy, raporty i podsumowania”;
- Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Projektów Unijnych⁴², w zakładce „Ewaluacja RPO WM”;
- Regionalnej Strategii Innowacji⁴³, w zakładce „Publikacje”. Promowanie projektów z branży chemicznej i biogospodarki odbywa się również poprzez organizację konkursu „Innowator Mazowsza”, skupia się na przedsiębiorstwach z sektora MŚP. Laureaci konkursu mają szansę otrzymania nagrody w dwóch kategoriach: „Młoda Innowacyjna Firma” i „Młody Innowacyjny Naukowiec”⁴⁴. Kolejnymi konkursami, promującymi m. in. branżę chemiczną i biogospodarkę są Mazowiecki Klaster Kluczowy oraz konkurs „Startuj z Mazowsza”, przeznaczony dla młodych, innowacyjnych firm. Na proces ten wpływ ma także funkcjonowanie strony Internetowej Systemu Monitorowania i Ewaluacji Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza⁴⁵.

Dużą wartością w tym zakresie jest ponadto udział województwa mazowieckiego w projekcie „Smart Chemistry Specialisation Strategy”; promocja Mazowsza i mazowieckich firm z branży chemicznej i biogospodarki może poprzez to zostać dostrzeżona poza granicami Polski, a tym samym może to wpłynąć na współpracę ponadnarodową oraz internacjonalizację przedsiębiorstw.

Kolejnym kanałem promocji jest Forum Rozwoju Mazowsza⁴⁶. Stanowi ono najważniejsze wydarzenie dotyczące rozwoju regionu, posiadające charakter warsztatowo-konferencyjny. Służy ono m. in. propagowaniu funduszy europejskich i wymianie doświadczeń. W ramach wydarzenia odbywają się także targi, w których biorą udział wystawcy z sektora administracji, biznesu i nauki. Sprzyja to nawiązywaniu kontaktów oraz dzieleniu się wiedzą. Podczas najbliższej – 9. edycji Forum Rozwoju Mazowsza w październiku 2018 roku dyskutowane będą zagadnienia nawiązujące do haseł: *Region Przyszłości*, *Eko Region* oraz *Człowiek i Medycyna*. Potwierdza to tezę dotyczącą tego, że Forum jest istotną platformą promocji branży chemicznej i biogospodarki.

na lata 2016-2017 dla Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku, załącznik do uchwały nr 693/242/17 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 16 maja 2017 r.

⁴¹ <https://www.funduszedlamazowsza.eu> (dostęp: 31.07.2018).

⁴² <http://rpo.mazowia.eu> (dostęp: 31.07.2018).

⁴³ <https://innowacyjni.mazovia.pl> (dostęp: 31.07.2018).

⁴⁴ <https://innowacyjni.mazovia.pl> (dostęp: 31.07.2018).

⁴⁵ <https://smeris.mazovia.pl> (dostęp: 31.07.2018).

⁴⁶ <http://forumrozwojumazowsza.pl> (dostęp: 31.07.2018).

5. Wnioski i rekomendacje

5.1. Mocne i słabe strony systemu monitorowania

Przeprowadzona analiza systemu monitorowania i ewaluacji pozwala na wskazanie silnych i słabych stron tego procesu. Rezultaty analizy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4 Silne i słabe strony systemu monitorowania finansowania innowacji

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<i>Silna koordynacja procesu ewaluacji oraz wysoki poziom szczegółowości Planu ewaluacji RPO WM 2014-2020 (na poziomie rekomendowanym przez KE). Zapewnia to możliwość realizacji szczegółowych zamierzeń bez konieczności modyfikacji dokumentu – najistotniejsze kwestie zostały sprecyzowane w ramach Planu.</i>	<i>Brak działań bazujących na metodzie counterfactual impact evaluation, w której pod uwagę brane są grupy porównawcze dobrane według rygorystycznych kryteriów, co uniemożliwia wyodrębnienie innych niż interwencja w ramach RPO kryteriów, mogących wpływać na realizację celów i osiągnięte rezultaty.</i>
<i>Przyjęcie mechanizmu ewaluacji zewnętrznej, zapewniające wysoki stopień niezależności ewelatorów i uniknięcie ryzyka zniekształceń procesu ewaluacji poprzez subiektywne podejście do badań przez pracownika jednostki wdrażającej Program.</i>	<i>Brak wyczerpujących poradników zawierających szczegółowe definicje wskaźników, sposoby ich interpretacji oraz pomiaru ich wartości, co rodzi wątpliwości wobec równoważności danych zbieranych od beneficjentów (np. z uwagi na różne metodyki wyliczania wskaźników).</i>
<i>Oparcie wskaźników o dane możliwe do uzyskania i łatwo mierzalne (dane pozyskane od beneficjentów, statystyki publiczne).</i>	<i>Brak wskazania na poziomie Programu kluczowych rozwiązań w zakresie wykorzystania wyników ewaluacji.</i>
<i>Agregacja danych w ramach systemu informatycznego, oparta o zasadę hurtowni danych oraz integracja SL2014 oraz LSI pozwalają na wykorzystanie zgromadzonych danych w procesie ewaluacji w sposób dostosowany do potrzeb procesu.</i>	<i>Brak obowiązku przedkładania członkom Komitetu Monitorującego corocznej oceny ryzyka (w zakresie wdrażania, stopnia realizacji Programu, certyfikacji środków i osiągnięcia wskaźników).</i>
<i>Podejście do ewaluacji realizacji zamierzeń w ramach RPO skoordynowane z podejściem do ewaluacji SRWM. Tym samym, RPO WM jest instrumentem finansowania Strategii, nie zaś instrumentem realizacji jej celów.</i>	<i>Obowiązujące wskaźniki nie pozwalają na uchwycenie zmiany zachodzącej w danym okresie. Należy w szerszym stopniu wykorzystywać wskaźniki kontekstowe.</i>
<i>Budowa kultury ewaluacyjnej poprzez organizowanie konferencji i spotkań oraz udostępnianie publikacji dot. procesu ewaluacji.</i>	
<i>Regularne uzyskiwanie przez decydentów Programu informacji zwrotnej w zakresie osiągania wskaźników Programu.</i>	
<i>Coroczna aktualizacja Planu Ewaluacji, pozwalająca w jak największym stopniu odnieść do rzeczywistości założenia dokumentu.</i>	
Wysoka liczba wskaźników w przeliczeniu na priorytet, co pozwala na wczesne dostrzeżenie niepożądanych zmian w ramach OP.	

Źródło: opracowanie własne.

5.2. Możliwości ulepszenia monitoringu i ewaluacji

W myśl Rozporządzenia ogólnego ewaluację przeprowadza się w celu poprawy jakości projektowania i wdrażania programów, jak również w celu analizy ich skuteczności, efektywności i wpływu⁴⁷. Tym samym, głównym zadaniem ewaluacji powinno być wyciągnięcie wniosków i rekomendacji, które mogą wpłynąć na ulepszenie badanych procesów. W zakresie poruszanej w niniejszym raporcie tematyki należy zastanowić się nad zaleceniami mającymi wpływ na poprawę procesu finansowania innowacji oraz nad działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie niewydatkowaniu środków przeznaczonych na ten cel. Duże znaczenie w tym aspekcie miały wywiady z przedstawicielami instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WM 2014-2020 oraz beneficjentami środków z tego źródła. Pozwoliły one na poznanie bezpośrednio u źródła zdania beneficjentów w zakresie zmian, jakie należałoby ich zdaniem wprowadzić w celu poprawy realizowanego monitoringu i ewaluacji. Jako problem badane osoby postrzegały fakt, że w Polsce, w porównaniu do innych krajów europejskich, stosunkowo powoli rozwija się proces clusteringu⁴⁸. Wskazywano, że w związku z tym konieczne jest zwiększenie poziomu kapitału społecznego w regionie, co pozwoli na uzyskanie lepszych efektów wdrażania RIS oraz RPO WM 2014-2020. Poza tym, poruszane kwestie odnosiły się głównie do etapu wdrażania, który z perspektywy uczestników badania mógłby przebiegać bardziej efektywnie. W przypadku monitoringu i ewaluacji należy zwrócić uwagę na duży zakres przedsięwzięć podejmowanych przez IZ RIS oraz IZ RPO, co może być powodem tego, że badane osoby nie zgłaszały propozycji ulepszeń procesu.

Wśród zaleceń mających na celu ulepszenie procesu sterowania polityką finansowania innowacji w regionie Mazowsza respondenci biorący udział w badaniu wskazywali przede wszystkim na kwestie formalne, związane m. in. z koniecznością skrócenia czasu przewidzianego na podpisywanie umów o dofinansowanie projektów w ramach RPO WM 2014-2020. Zdaniem badanych osób, proces ten obecnie jest długotrwały, co w przypadku tak szybko rozwijającej się branży, jak innowacje, wpływa na zdolność do osiągnięcia założeń, postawionych w projekcie składanym wraz z wnioskiem o dofinansowanie. Ewentualne przyspieszenie tego procesu wiązałoby się z korzyścią zarówno dla beneficjentów środków, jak i dla ostatecznych odbiorców dofinansowywanego projektu. Ponadto należałoby prowadzić działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym, które uświadomiłyby potencjalnym wnioskodawcom, jak istotne jest gruntowne przeanalizowanie treści zawartych we wniosku dla późniejszej sprawnej realizacji projektu.

[Należałoby – przyp. red.] skrócić okres podpisywania umów, uczulić beneficjentów na to, że założenia w projektach będą musiały być osiągnięte, że nie wszystko da się zmienić na etapie realizacji projektu.

Wypowiedź przedstawiciela instytucji zaangażowanej we wdrażanie RPO WM 2014-2020.

Drugą kwestią, która wpływałaby na poprawę systemu finansowania innowacji, byłoby wprowadzenie ulepszeń do systemu rejestracji wniosków o dofinansowanie. Zasadne w tym

⁴⁷ art. 54 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347/320, 20.12.2013).

⁴⁸ Szczegółowe informacje na ten temat zawarto w Raporcie nr 2 na temat rekomendacji na rzecz zaangażowania interesariuszy i zarządzania Regionalną Strategią Innowacji dla Mazowsza do 2020 r., kwiecień 2018.

względnie byłoby wprowadzenie funkcji, która eksportowałaby wprowadzone dane do wszystkich miejsc, w których należałoby uzupełnić tożsamymi wartościami. Pomogłoby to uniknąć błędów we wnioskach, polegających na omyłkach wynikających z konieczności ręcznego wprowadzania tych samych danych (technicznych, finansowych itp.) w wielu miejscach formularza, a tym samym przyczyniłoby się do zmniejszenia odsetka wniosków odrzucanych z powodu pojawiających się w nich rozbieżności bądź niespójności. Dzięki takiemu rozwiązaniu wprowadzanie innowacji przebiegałoby sprawniej, co mogłoby przyczynić się do zwiększenia skali innowacji w regionie oraz do przyspieszenia prac nad niespotykanymi dotąd rozwiązaniami.

Poprzez intuicyjny system i walidację, która odrzuci projekty w których podane wartości nie są spójne. Optymalnie byłoby tak aby te wartości, które są podane w studium wykonalności były wyciągane przez system, a nie przepisywane. Czyli: żeby beneficjent najpierw nie prowadził wyliczeń w studium wykonalności, które doprowadzają do pewnych wartości, a potem je przepisywał „z palca” do formularza wniosku, tylko żeby ten system był połączony, żeby te dane były importowane.

Wypowiedź przedstawiciela instytucji zaangażowanej we wdrażanie RPO WM 2014-2020.

W zakresie przeciwdziałania potencjalnemu niewykorzystaniu środków przeznaczonych na innowacje, respondenci biorący udział w badaniach wskazywali na różnorodne rozwiązania. Wskazywano przede wszystkim na kwestie organizacyjno-administracyjne, które wpływają na szybkość procesu finansowania innowacji. Zdaniem przedstawiciela instytucji zaangażowanej we wdrażanie RPO WM 2014-2020, kwestie proceduralne nie mogą jednak zostać uproszczone. Ponadto, respondent ten wskazał, że niepełne wydatkowanie środków wiąże się z tym, że dofinansowywane projekty mają długi okres poprzedzający ich wejście w fazę operacyjną. Jest to zatem kwestia systemowa, niezależna od działań instytucji wdrażających Program.

Znam powody niewydatkowania środków i uważam, że na dzień dzisiejszy systemowo nie jesteśmy w stanie temu zapobiec, bo niewydatkowanie wiąże się z tym, że przedsiębiorcy dosyć wolno realizują inwestycje, i wprowadzają swoje projekty w fazę operacyjną dłużej, niż powinni.

Wypowiedź przedstawiciela instytucji zaangażowanej we wdrażanie RPO WM 2014-2020.

Kolejną kwestią, która pojawiła się w wypowiedziach badanych osób, były potrzeby szkoleniowo-informacyjne. Zwiększenie ich skali mogłoby wpłynąć na pełne wydatkowanie środków.

Na pewno informowanie beneficjentów, zapoznawanie ich z programami, wdrażaniem programów zdrowotnych, także tutaj te działania informacyjne mogłyby być wzmocnione.

Wypowiedź przedstawiciela instytucji zaangażowanej we wdrażanie RPO WM 2014-2020.

W zakresie międzyregionalnego uczenia się, dotyczącego ulepszania procesu monitoringu i ewaluacji należy wskazać, że województwo mazowieckie posiada bardzo rozbudowany system ewaluacyjny w zakresie RPO WM 2014-2020, Plan ewaluacji przekracza minimalne wymagania stawiane w tym względzie przez Komisję Europejską.

Wykorzystanie metody benchmarkingu w zakresie przebiegu procesów monitoringu i ewaluacji w innych województwach pozwala na zauważenie, że na Mazowszu nie istnieją w tym zakresie braki, których uzupełnienie byłoby konieczne. Wśród nielicznych przykładów, które można wskazać w tym względzie znajduje się pomysł województwa warmińsko-mazurskiego, które w ramach realizacji projektu powołało do życia *Barometr Innowacyjności*. Celem projektu i powołanego w toku jego realizacji gremium było dokonywanie regularnych – corocznych – badań w zakresie wspierania innowacyjności, potrzeb przedsiębiorców, ich oczekiwań oraz zakresu i skali kooperacji pomiędzy nauką a biznesem. Dzięki temu w województwie warmińsko-mazurskim możliwe było bieżące pozycjonowanie województwa w zakresie poziomu innowacyjności względem innych regionów kraju⁴⁹. Powołanie podobnej jednostki w województwie mazowieckim pozwoliłoby na dużo bardziej precyzyjny monitoring wdrażania RSI, niż dotychczas.

5.3. Oczekiwania w zakresie współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Ostatnią poruszaną w raporcie kwestią są oczekiwania IZ RIS, IZ RPO oraz potencjalnych innych interesariuszy w zakresie współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej.

Województwo mazowieckie powinno przyjąć rolę regionu wyznaczającego trendy i dobre praktyki w zakresie współpracy międzyregionalnej i międzyregionalnego uczenia się. Mazowsze, jak już wspomniano, jako jedyne w Polsce posiada w bieżącej perspektywie finansowania status regionu lepiej rozwiniętego, może zatem wyznaczać pewne trendy i wpływać na kształt współpracy międzyregionalnej w ramach kraju. Tym samym, może osiągać korzyści poprzez pełnienie roli mentora dla innych regionów w procesie uczenia się międzyregionalnego. Niemniej, województwo powinno również aktywnie działać na rzecz nawiązywania współpracy z innymi regionami. Ponadto, powinno zmierzać do nawiązywania współpracy zarówno na szczeblu regionalnym, jak również ponadregionalnym – międzynarodowym.

Międzyregionalnemu uczeniu się sprzyja ponadto uczestnictwo w gremiach zarówno krajowych, jak również międzynarodowych. Członkostwo takie może stać się źródłem współpracy rozwijającej się w kierunku realizacji wspólnych projektów, co ma szansę znacząco zwiększyć atrakcyjność regionu dla potencjalnych podmiotów, pragnących realizować w regionie działania o charakterze innowacyjnym. Wpłynęłoby to ponadto na zwiększenie atrakcyjności regionu w skali makroregionalnej – europejskiej. W tym kontekście należy wskazać, że województwo mazowieckie jest członkiem ECRN (*European Chemistry Regions Network*). Ponadto, Samorząd Województwa Mazowieckiego realizuje wspólnie z innymi regionami, projekt S3Chem (*Smart Chemistry Specialisation Strategy*), w którym uczestniczy 12 regionów z całej Europy.

Samorząd Województwa Mazowieckiego realizuje też w ramach RPO WM 2014-2020 pozakonkursowy projekt pn. *Modelowanie Systemu Ofert Dla Innowacji* (MSODI). Jest to kontynuacja działań podjętych w poprzedniej perspektywie finansowej w ramach projektu pn. *Mazowiecka Sieć Ośrodków Doradczo-Informacyjnych w zakresie innowacji*, współfinansowanego ze środków PO KL⁵⁰. Wskazuje to na długofalowe działania mające na celu wsparcie instytucji otoczenia biznesu, co może

⁴⁹ *Dobre praktyki wdrażania Regionalnych inteligentnych Specjalizacji w Polsce*, red. A. Roguż, B. Piasecki, M. Klepka, P. Czyż, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009, s. 173-174.

⁵⁰ <https://innowacyjni.mazovia.pl> (dostęp: 6.07.2018).

przyczynić się do tworzenia na Mazowszu przyjaznego klimatu do inwestowania przez podmioty, które działają w branży chemicznej i sektorze biogospodarki.

Podobnie jak w przypadku ulepszania systemu monitoringu i ewaluacji, również w zakresie współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej trudno wskazać na potencjalne pola, na których proces uczenia się mógłby nastąpić. Wskazuje się bowiem, że Polska jako kraj oraz poszczególne jej regiony z dużą łatwością wypracowały od czasu akcesji do Unii Europejskiej, kulturę ewaluacyjną. Potencjalnym narzędziem, jakie może zostać wykorzystane w zakresie ulepszenia współpracy w tym zakresie może być działalność województwa zmierzająca do zainicjowania forum wymiany wiedzy w zakresie ewaluacji. Działanie takie może odbyć się np. w formie konferencji bądź warsztatów, na które zaproszone zostaną podmioty zarówno z kraju, jak również z regionu.

Mazowsze może ponadto ulepszyć narzędzie, jakim jest SMERIS na wzór greckiej aplikacji *Meta Foresight*⁵¹. Dzięki poszerzeniu SMERIS o dodatkowe funkcjonalności i umożliwienie dostępu do niego firmom, organizacjom i innym zainteresowanym podmiotom instytucjonalnym, system ten może stać się kompleksowym źródłem wiedzy wykorzystywanej nie tylko na potrzeby ewaluacji, ale także m. in. przez naukowców zajmujących się kwestiami rozwoju regionu.

⁵¹ <http://www.urenio.org/metaforesight> (dostęp: 31.07.2018).

6. Bibliografia

- *Dobre praktyki wdrażania Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji w Polsce*, red. A. Rogut, B. Piasecki, M. Klepka, P. Czyż, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009;
- *Plan ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020*, Warszawa, luty 2016;
- Portal internetowy: <https://www.ewaluacja.gov.pl> (dostęp: 6.07.2018);
- Portal internetowy: <https://www.forumrozwojumazowska.pl> (dostęp: 31.07.2018);
- Portal internetowy: <https://www.funduszedlamazowska.eu> (dostęp: 31.07.2018);
- Portal internetowy: <https://www.innowacyjni.mazovia.pl> (dostęp: 6.07.2018);
- Portal internetowy: <https://www.rpo.mazovia.eu> (dostęp: 31.07.2018);
- Portal internetowy: <https://www.smeris.mazovia.pl> (dostęp: 6.07.2018);
- Portal internetowy: <https://www.urenio.org/metaforesight> (dostęp: 31.07.2018);
- *Priorytetowe kierunki badań w ramach inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego*, wersja 1.0, Warszawa 2016;
- *Priorytetowe kierunki badań w ramach inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego*, wersja 2.0, Warszawa 2017;
- *Priorytetowe kierunki badań w ramach inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego*, wersja 3.0, Warszawa 2018;
- *Program wdrożeniowy na 2015 r. dla Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku*, Warszawa 2015, załącznik do uchwały nr 433/32/15 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 7 kwietnia 2015 r.;
- *Program wdrożeniowy na lata 2016-2017 dla Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku*, załącznik do uchwały nr 693/242/17 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 16 maja 2017 r.;
- *Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020 - Umowa Partnerstwa*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, sierpień 2017 r.;
- *Raport nr 2 na temat rekomendacji na rzecz zaangażowania interesariuszy i zarządzania Regionalną Strategią Innowacji dla Mazowsza do 2020 r.*, kwiecień 2018;
- *Raport z konsultacji społecznych projektu Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu 27 lutego – 3 kwietnia 2014*, Warszawa 2014;
- *Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020*, Warszawa, 12 lutego 2015 r.;
- *Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku. System wspierania innowacyjności oraz inteligentna specjalizacja regionu*, załącznik do uchwały nr 23/15 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 16 marca 2015 r.;
- *Regulamin Mazowieckiej Rady Innowacyjności*;
- Rozporządzenie Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r. zmieniające załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz. Urz. UE L 322/1, 29.11.2016);
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego

na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347/320, 20.12.2013);

- Sprawozdanie roczne z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w 2016 r.;
- Sprawozdanie roczne z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w 2017 r.;
- *Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze*, załącznik do uchwały nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r.;
- Ustawa z dnia 11.07.2014 r. *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020* (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2433);
- *Wytyczne w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014 – 2020*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 22 września 2015 r.

7. Spis tabel

Tabela 1 Wskaźniki produktu dla PI 1b w RPO WM 2014-2020.....	14
Tabela 2 Wskaźniki rezultatu dla PI 1b w RPO WM 2014-2020	15
Tabela 3 Wskaźniki celu głównego Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku w wybranych latach.....	16
Tabela 4 Silne i słabe strony systemu monitorowania finansowania innowacji.....	21